

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

ІНТЕРНЬЮЗ
У К Р А Ї Н А

РАДА
НАСТУПНЕ ПОКОЛІННЯ

**Досвід функціонування
національних антидопінгових організацій
в державах-членах ЄС**

Квітень 2024

Зміст

Формування керівного складу національних антидопінгових організацій	3
Франція	3
Швеція.....	4
Нідерланди.....	5
Практика створення наглядових рад, які формуються за участю неурядових організацій спортивного спрямування	6
Швеція.....	6
Нідерланди.....	8
Італія.....	9
Велика Британія	9
Забезпечення відповідності Всесвітньому антидопінговому кодексу при формуванні антидопінгового законодавства.....	11

В довідці наведено досвід формування керівного складу національних антидопінгових організацій в країнах-членах Європейського Союзу (Франція, Швеція, Нідерланди). Проаналізовано практику створення наглядових рад при антидопінгових організаціях у Швеції, Нідерландах, Італії та Великій Британії. Зосереджено увагу на питанні забезпечення відповідності Всесвітньому антидопінговому кодексу при формуванні антидопінгового законодавства та його визначальної ролі під час розробки та впровадження національних правил у галузі спорту.

Матеріали розроблено Програмою USAID RANG з метою аналітичної підтримки роботи Парламенту. Цей документ став можливий завдяки підтримці американського народу через Агентство США з міжнародного розвитку. Його зміст є виключно відповідальністю автора або авторів і не обов'язково відображає погляди USAID або уряду США.

Формування керівного складу національних антидопінгових організацій Франція

У Франції для здійснення антидопінгової діяльності існує Французьке антидопінгове агентство (фр. - Agence française de lutte contre le dopage, далі – «Агентство»), яке є національною незалежною організацією та було створено у 2006 році шляхом злиття Ради з запобігання та боротьби з допінгом та Національної лабораторії допінг-скринінгу. Агентство було створено та функціонує на підставі Закону № 2006-1196 від 23 жовтня 2006 року Про боротьбу з допінгом та охорону здоров'я спортсменів (Loi n° 2006-1196 du 23 octobre 2006 relative à la lutte contre le dopage et à la protection de la santé des sportifs)¹.

Склад Колегії (а саме вона здійснює управлінську діяльність) Агенції, яка налічує 9 осіб, визначається Спортивним кодексом Франції (фр. - Code du sport²) в статті L232-6, яка зазначає, що до Колегії входять 9 осіб:

Три члени судів:

- Державний радник, призначений віцепрезидентом Державної Ради;
- Радник Касаційного Суду, призначений першим головою цього суду, який виконує повноваження голови у разі його відсутності або недієздатності;
- Генеральний адвокат у Касаційному суді, призначений Генеральним прокурором.

Три особи з досвідом роботи в галузі фармакології, токсикології та спортивної медицини, які призначаються Президентом Національної фармацевтичної академії, Президентом Академії наук, Президентом Національної медичної академії;
Три кваліфіковані особи у сфері етики, спорту чи боротьби з допінгом, а саме:

- Особа, що була зареєстрована в списку спортсменів високого рівня;
- Особа, призначена Президентом Національного олімпійського та спортивного комітету Франції;

¹ LOI n° 2006-405 du 5 avril 2006 relative à la lutte contre le dopage et à la protection de la santé des sportifs, 2006 – URL: <https://www.legifrance.gouv.fr/jorf/id/JORFTEXT000000242468/>

² https://www.legifrance.gouv.fr/codes/texte_lc/LEGITEXT000006071318/

- Особа, призначена Президентом Національного консультативного комітету з етики з питань життя та здоров'я.

Очолює Колегію Президент, який призначається на 6 років указом Президента Франції з-поміж членів Колегії. Строк повноважень членів колегії також становить 6 років з можливістю повторного призначення.³

Стаття L232-7 додає, що Колегія агенції оновлюється на третину кожні два роки. Особлива увага надається зменшенню кількісного розриву між чоловіками та жінками під час формування нового складу Колегії.

Генеральний секретар, який може діяти як друга особа після Президента, в свою чергу, призначається Президентом Агентства після консультації з колегією (стаття P232-14).⁴

Швеція

Шведська антидопінгова організація (далі – «Організація») була сформована в 2021 році, яка гарантує координацію та розвиток національної антидопінгової політики в спорті.⁵ Робота Організації очолюється та координується Антидопінговою Радою (далі – «Рада»), яка призначається загальним збором акціонерів і складається з Голови та від трьох до дев'яти членів.⁶

Згідно зі статутом Організації (параграф 6 та далі), Голова та Заступник голови та інші члени Ради призначаються на щорічному зборі акціонерів на термін 3 роки без можливості повторного переобрання. Також діє правило гендерної рівності, де кожна стать повинна бути представлена не менше ніж на 40 відсотків. Рада також має можливість призначити особу до свого складу, проте така особа має право лише на висловлення своєї думки без можливості голосувати під час прийняття того чи іншого рішення.

³ Code du sport – URL: <https://www.legifrance.gouv.fr/codes/id/LEGISCTA000006167045>

⁴ Code du sport – URL: https://www.legifrance.gouv.fr/codes/section_lc/LEGITEXT000006071318/LEGISCTA000006167024/

⁵ Antidoping Sverige, Official Website, Om Antidoping Sverige – URL: <https://www.antidoping.se/om-oss/om-antidoping-sverige/>

⁶ Antidoping Sverige, Official Website, Styrelsen – URL: <https://www.antidoping.se/om-oss/om-antidoping-sverige/styrelsen/>

Члени Ради повинні мати необхідну кваліфікацію в різних галузях права, в спортивному праві; кваліфікацію у сфері медицини та бізнесу. Також діє правило, що хоча б один член Ради має бути колишнім спортсменом високого рівня (на рівні національної команди якогось виду спорту) і що хоча б один член Ради має високий рівень знань в галузі антидопінгової діяльності. Додатково для наглядової діяльності за виконанням фінансового плану Організації, призначається ревізор.⁷

Нідерланди

Нідерландська антидопінгова організація (ориг. – Dopingautoriteit) (далі – «Організація») була утворена в 2019 році водночас з прийняттям Закону про впровадження антидопінгової політики (далі – «Закон») (ориг. - Wet uitvoering antidopingbeleid).

В статті 7 Закону вказується, що Організація складається з трьох членів, які призначаються на 4 роки з можливістю бути повторно призначеними. Згідно зі статтею 1 Регламенту організації, Голова призначається Міністром охорони здоров'я, соціального забезпечення та спорту. Згідно з пунктом 1 статті 3, Голова призначає Головного операційного директора серед складу Організації.⁸

Призначення та повторне призначення, в свою чергу, відбувається згідно з рекомендаціями спортивних організацій, аби це були висококваліфіковані люди в спортивному напрямку. (ст. 7)⁹

⁷ Antidoping Sverige Bolagsordning – URL: <https://www.antidoping.se/media/xqccocl/bolagsordning-antidoping-sverige-ab-v20.pdf>

⁸ Bestuursreglement Dopingautoriteit – URL: <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stcrt-2019-19721.html>

⁹ Wet uitvoering antidopingbeleid – URL: <https://wetten.overheid.nl/BWBR0041439/2023-08-15/0>

Практика створення наглядових рад, які формуються за участю неурядових організацій спортивного спрямування

Згідно з проаналізованою практикою, країни Європейського Союзу мають достатньо індивідуальний підхід до виокремлення такого органу, як Наглядова Рада (далі – «Рада»). В деяких країнах функції Ради реалізуються органом правління національної антидопінгової організації, до управління якою запрошуються представники тих чи інших спортивних неурядових організацій.

Країни, в яких Ради схожого типу існують це Швеція, Нідерланди, Італія та Велика Британія. Детальніше про практику функціонування наглядових рад – нижче.

Швеція

У Швеції існує Спортивна конфедерація (далі – «Конфедерація») (шв. – Riksidrottsförbundet), яка є складається з понад 70 спортивних об'єднань та керується власним статутом, що засвідчує їхню незалежність¹⁰. Вона займається підтримкою, репрезентацією, керівництвом та координацією спортивних рухів в різних напрямках як і на національному, так і міжнародному рівні. До складу цієї Конфедерації входять десятки спортивних асоціацій. Також Конфедерація займається збором рекомендацій та їхньою реалізацією, визначенням недоліків та їх ліквідацією в межах спортивного руху Швеції.¹¹ Додатково, Конфедерація раніше займалась координацією антидопінгової діяльності у Швеції.

Після створення Шведської антидопінгової організації, Конфедерація через Національну спортивну раду почала займатись створенням спортивних нових антидопінгових правил та вдосконаленням наявних. Проте, існує обмеження. Шведська антидопінгова організація може проігнорувати такі правила, якщо вважатиме їх недоречними. Наразі співпраця між Конфедерацією та Шведською

¹⁰ Om Riksidrottsförbundet – URL: <https://www.rf.se/om-riksidrottsforbundet>

¹¹ Antidoping Sverige - En ny väg för arbetet mot dopning, Betänkande av Organisationsutredningen mot dopning, 2011 – URL: <https://data.riksdagen.se/dokument/GZB310>

антидопінговою організацією регулюється окремою угодою (розділ 13, параграф 1 Статуту Конфедерації).¹²

Конфедерація також займається збором інформації з різноманітних спортивних округів та асоціацій та співпрацюють зі Шведською антидопінговою організацією та іншими органами державної влади для реалізації різноманітних побажань. Але така взаємодія носить суто рекомендаційний характер.¹³ Разом з цим, члени Конфедерації повинні зберігати інформацію про співпрацю з партнерами повністю конфіденційною, згідно з параграфом 9 розділу 13 Статуту.

Загалом Конфедерація виконує завдання за наступними напрямками¹⁴.

- **Представницька функція:** репрезентація спортивного руху перед владою, політиками та суспільством загалом.
- **Дорадча функція:** демонстрація соціальної користі спорту та спрямовування уваги політичної еліти на питання спорту. Конфедерація формує стратегію розвитку спорту. Наразі діє стратегія на 2015-2025 рр., в рамках якої, зокрема, втілюються принципи “все життя спортсмен” (заходи, спрямовані на те, щоб діти, молодь, дорослі та люди похилого віку обирали займатися спортом разом протягом усього життя) та “Спорт робить Швецію сильнішою” (підвищення публічної привабливості спорту).
- **Координація діяльності** міжнародного спортивного руху, співпраця з іншими допоміжними організаціями для чіткого управління та ефективної підтримки спортивного руху.
- **Збереження** спортивної спадщини.
- **Розподіл** державних грантів спортивному руху та контроль за ними на основі вказівок уряду та відповідно до стратегії та цілей спортивного руху.

¹² Nationellt antidopingarbete – URL: <https://www.antidoping.se/om-oss/antidopingarbetet/nationellt-antidopingarbete/>

¹³ RF:s Stadgar, 2023 – URL:

<https://www.rf.se/download/18.7e76e6bd183a68d7b711635/1699601937204/RFs%20stadgar.pdf>

¹⁴ <https://www.rf.se/om-riksidrottsforbundet>

Нідерланди

В Нідерландах, наприклад, функції Наглядової ради виконує Консультативна рада (далі – «Рада»), яка діє в межах Антидопінгової організації (далі – «Організація»).

Згідно з Регламентом, в її обов'язки входить нагляд за безперервним та якісним виконанням Організацією стратегічних завдань. Також вона, на прохання голови Організації може допомагати у реалізації фінансових питань та стежити за:

- Якістю фінансової звітності;
- Гарантуванням якості господарської діяльності для законного та ефективного виконання державних завдань;
- Управлінням ризиків;
- Інформаційною безпекою та конфіденційністю.

Рада складається як мінімум з 5 та як максимум з 8 членів, які повинні бути кваліфікованими в сферах фінансів, інтересів спортсменів, лабораторних досліджень та аудиту. Членом Ради можна стати і без попереднього досвіду роботи в Організації, достатнім є професійний досвід в одній з вище згаданих сфер.

Рада збирається не рідше 2-х разів на рік, проте їхня частота може бути збільшеною за проханням Голови Організації. (в частині «Частота»; 3.3) Важливим є те, що державні посадовці зі сфер, пов'язаних з предметом діяльності Ради, не можуть бути її членами. (2.8)

Також згідно зі статтею 9.6 Регламенту Організації, її Голова може додатково доповнити Раду новими радниками зі спеціальними знаннями в тій чи іншій сфері, якщо в цьому є необхідність.¹⁵

Діяльність Ради обмежується невисокою частотою зборів та суто рекомендаційним характером винесених рішень, оскільки Рада відповідає на запити Організації у вигляді порад. Додатково, для їхньої потенційної реалізації, необхідно достатньо вмотивувати необхідність взяття їх до уваги.¹⁶

¹⁵ Bestuursreglement Dopingautoriteit – URL: <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stcrt-2019-19721.html>

¹⁶ Reglement Raad van Advies Dopingautoriteit – URL: <https://www.dopingautoriteit.nl/media/files/documenten/2019/Bijlage%202b%20Werkwijze%20RvA.pdf>

Італія

В Італії існує два наглядових органи, що слідкують за виконанням тих чи інших цілей Антидопінгової організації Італії – Внутрішня наглядова рада (ориг. - Consiglio Interno di Sorveglianza) та Виконавчий комітет (ориг. - Comitato Esecutivo).

Внутрішня наглядова рада, згідно з Антидопінговим кодексом Італії (ориг. - Codice Sportivo Antidoping), контролює виконання стратегічно важливих планів та займається аналізом загальної та фінансової звітності Організації. Додатково, вона може вказувати на помилки, допущені в межах роботи Організації, на які друга повинна звернути увагу (стор. 4).

Виконавчий комітет, в свою чергу, має більш глобальне завдання, оскільки слідкує за виконанням антидопінгового спортивного законодавства Італії, Міжнародного антидопінгового кодексу та інших міжнародних стандартів.¹⁷

Велика Британія

Національна антидопінгова організація в Британії (ориг. – UK Anti-Doping, далі - UKAD) була утворена в 2009 році та є підзвітною парламенту через Департамент цифрових технологій, культури, медіа та спорту.¹⁸

В UKAD існує доволі цікава система розподілу обов'язків між допоміжними суб'єктами спортивного напрямку, кожен з яких виконує власний вид нагляду за діяльністю організації. В системі антидопінгової діяльності Великої Британії їх є декілька:

- The Sports Council (Спортивна рада);
- National Governing Bodies (NGB);
- Athlete Commission (Спортивна комісія)

Згідно з розділом 3 Національних антидопінгових правил Великої Британії (далі – «Правила»), Спортивні ради повинні призначити як мінімум одного кваліфікованого представника, який слідкуватиме за забезпеченням виконання Правил UKAD`ом.

¹⁷ Codice Sportivo Antidoping – URL: <https://www.nadoitalia.it/it/normativa/nazionale/norme-sportive-antidoping/426-codice-sportivo-antidoping-di-nado-italia-csa-%E2%80%93-in-vigore-dal-7-giugno-2022/file.html>

¹⁸ UK National Anti-doping Policy, 2021 – URL: <https://www.gov.uk/government/consultations/national-anti-doping-policy-consultation/outcome/uk-national-anti-doping-policy-2021#annex---compliance-with-the-uk-national-anti-doping-policy>

Наглядова функція доповнюється допомогою UKAD в фіксації порушень антидопінгових правил будь-яким спортсменом чи особою яка його підтримує, та переданні інформації про це порушення UKAD. Як і в попередній практиці країн Європи, тут також присутня вимога зберігати конфіденційність щодо будь-якої інформації, яка була надана від UKAD або щодо інформації про проведення тих чи інших антидопінгових процедур.

NGB також здійснює нагляд та допоміжну діяльність UKAD в напрямку антидопінгової освіти, комунікації, юридичних питань та призначає для цього свого представника, але з боку правління, а не особи зі спортивної сфери.

В додатку до Національних антидопінгових правил Великої Британії також передбачені наслідки невиконання самими вище згаданими організаціями цих правил. Якщо вони були порушені, UKAD надсилає до органу-відповідача повідомлення про його скоєння і той має в найближчі строки його ліквідувати.(ст. 3.4.2)

Спортивна комісія, в свою чергу, є внутрішнім органом UKAD, яка зібрала в собі спортсменів вищих ліг з різних видів спорту для надання порад з усіх питань боротьби з допінгом та для співпраці з іншими спортивними організаціями для збору відгуків про програми UKAD. Комісію очолює Голова, додатково до неї входять 8 членів, які були призначені за потужний досвід та бачення національного та міжнародного спортивного середовища.¹⁹

Також всередині UKAD сформоване Правління (ориг. – The Board), до якого входять 7 членів, кожен з яких володіє багаторічним досвідом в спортивному напрямку, заступник голови та голова.

¹⁹ Athlete Commission, UKAD – URL: <https://www.ukad.org.uk/athlete-commission>

Забезпечення відповідності Всесвітньому антидопінговому кодексу при формуванні антидопінгового законодавства

Відштовхуючись від усіх вищезгаданих проаналізованих законодавчих актів щодо утворення Національних антидопінгових організацій, потрібно підкреслити центральну роль Всесвітнього антидопінгового кодексу (далі – «Кодекс») в їхньому формуванні. В більшості проаналізованих актів міститься посилання на Кодекс як на нормативну базу діяльності цих організацій. Додатково, Міжнародна конвенція «Про боротьбу з допінгом у спорті» (далі – «Конвенція») визнає основоположну роль Кодексу в запобіганні та боротьбі з допінгом у спорті (ст.11) та сам Кодекс встановлює, що Всесвітня антидопінгова спортивна програма, як і формування актів національного законодавства, повинні відбуватись з урахуванням принципів Кодексу.²⁰

Разом з цим, Конвенція також є одним з основоположних документів, що спрямована на боротьбу з допінгом у спорті, яка в статті 5 чітко встановлює обов'язок держав-підписантів Конвенції вживати відповідних заходів у сфері законодавства, нормативного регулювання, політики й адміністративної практики для цього. Конвенція має вищу юридичну силу за Кодекс (привілейоване значення Конвенції також підтверджується ст. 2 Конвенції: *«Наведені нижче визначення необхідно тлумачити в контексті Всесвітнього антидопінгового кодексу. Однак у випадку розбіжностей перевагу мають положення Конвенції»*) А в основу цих заходів, згідно з ч. 1 ст. 4 Конвенції, закладений обов'язок дотримуватись саме принципів Кодексу, як основи для їхнього вживання. Вказано також і те, що Конвенція абсолютно не забороняє вживати будь-які інші заходи, що передбачені Кодексом.²¹

Саме тому Конвенція в ч. 2 ст. 4 вказує, що Кодекс та останні версії додатків 2 і 3 наводяться для інформативних цілей і не є невід'ємними частинами Конвенції та не встановлюють для держав-учасниць будь-яких міжнародно-правових зобов'язань.

²⁰ Всесвітній антидопінговий кодекс, Редакція 2021-го року – URL: https://nadc.org.ua/wp-content/uploads/2021/01/The_Code_2021_UA.pdf

²¹ Міжнародна конвенція про боротьбу з допінгом у спорті, 2005 – URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/952_007#Text

Водночас у випадку невідповідності законодавства держав-підписантів вимогам Кодексу чи Міжнародній конвенції «Про боротьбу з допінгом у спорті» (ст. 22.1 Кодексу), до неї застосовуватимуться санкції, передбачені статтею 21.1.12 Кодексу, а саме:

- Неможливість зайняття посад у Всесвітньому антидопінговому агентстві (далі – «ВАДА») представниками сторони-підписанта;
- Позбавлення права приймати будь-який захід, організований або співорганізований ВАДА;
- Припинення фінансування сторони-підписанта з боку ВАДА на потреби розвитку антидопінгових програм;
- Штраф та ін.

Також для реалізації Кодексу, держави-підписанти зобов'язуються дотримуватись Міжнародних стандартів, які містять багато технічних деталей. Вони розробляються експертами після консультації зі сторонами-підписантами і викладаються в окремих документах. (сторінка 12 Кодексу)

Рада Європи також підкреслила, що Конвенція сприяє впровадженню Кодексу. Оскільки Кодекс є неурядовим документом, що стосується лише членів спортивних організацій, Конвенція надає правову основу, за якою уряди можуть вживати заходів у питаннях, що не підпадають під відання спортивного руху, пов'язані з проблемою допінгу. Таким чином, Конвенція сприяє унормуванню глобальних антидопінгових правил, політики та принципів (які встановлює якраз таки Кодекс), щоб забезпечити справедливе та чесне спортивне середовище для всіх атлетів.²²

Підсумовуючи положення Конвенції та Кодексу, можна виокремити таке:

- Під час впровадження антидопінгового законодавства, необхідно дотримуватись *принципів* Кодексу та Міжнародних стандартів, затверджених ним, оскільки наслідки їх невиконання є доволі серйозними щодо національних антидопінгових організацій та спортивних подій в державі в цілому;

²² Meeting of the Working Group for the Operational Guidelines and Framework of Consequences for non-compliance, 2018 – URL: https://www.coe.int/en/web/sport/newsroom/-/asset_publisher/x9nLQ8ukPUk9/content/unesco-convention-compliance-international-convention-against-doping-in-sport

- Під час встановлення та унормування антидопінгових правил та політики, необхідно реалізовувати вимоги Конвенції, оскільки згідно з ч.2 ст.4 Конвенції, Кодекс носить суто інформативний характер;
- Кодекс – це неурядовий документ, та є такою собі угодою між зацікавленими сторонами антидопінгового руху, і його юридична сила походить від його включення до правил і положень національних антидопінгових організацій;
- В той же час, Конвенція – це міжнародний договір, прийнятий ЮНЕСКО. Як міжнародна конвенція, вона є юридично обов'язковим інструментом міжнародного права для країн, які її ратифікували. Конвенція вимагає вжиття відповідних заходів для запобігання та боротьби з допінгом у спорті, в тому числі й правил Кодексу;
- Стаття 4 Конвенції, вона прямо визнає Кодекс як основу для гармонізації антидопінгової політики та правил у всьому світі, проте Конвенція також дозволяє країнам приймати додаткові заходи у доповнення до Кодексу. Це означає, що хоч Кодекс і слугує глобальним орієнтиром для антидопінгових правил і норм, національні органи мають певну гнучкість для адаптації та доповнення цих правил до своїх індивідуальних умов;
- Під час колізії Кодексу та Конвенції, необхідно надавати перевагу положенням Конвенції, беручи до уваги принципові основи, передбачені Кодексом. Разом з цим, якщо в Конвенції відсутнє положення, що передбачається Кодексом, Конвенція не повинна бути перепорою для здійснення державами антидопінгової політики, бо її принципи можна взяти з Кодексу.

У наведених вище державах-членах ЄС визнається пріоритет Конвенції та Кодексу. Таким чином, національне законодавство у сфері спорту одразу приймається відповідно до зазначених актів. До прикладу, Нідерландське антидопінгове управління на прохання уряду розробило національні антидопінгові правила. Правила є втіленням міжнародних стандартів, а їхнє дотримання є обов'язковим для всіх елітних спортивних організацій²³.

Аналізуючи досвід Швеції варто вказати, що відповідальність Шведської спортивної конфедерації полягає у дотриманні міжнародних допінгових правил, забезпечених Всесвітнім антидопінговим кодексом. Крім того, Конфедерація

²³ <https://www.government.nl/topics/sports/fair-sport>

опікується підготовкою та прийняттям шведських перекладів міжнародних стандартів і правил, зокрема щодо медичних винятків. Водночас, Конфедерація через Національну спортивну раду приймає рішення щодо шведських версій певних міжнародних стандартів, одними із яких є шведські правила національної антидопінгової діяльності.²⁴

Спортивний кодекс Франції регулює діяльність та повноваження Французького антидопінгового агентства та містить зведення приписів щодо питання допінгу та боротьби з його застосуванням. На додачу, Спортивним кодексом визначено обов'язки спортивних організацій щодо антидопінгової освіти. Національне антидопінгове законодавство Франції гармонізоване зі Всесвітнім антидопінговим кодексом.²⁵

Показовим прикладом пріоритетності Конвенції та Кодексу є досвід Італії. Зокрема, Антидопінгова організація Італії є функціональним підрозділом Всесвітнього антидопінгового агентства (ориг. - World Anti-Doping Agency) та несе повну відповідальність за прийняття антидопінгових спортивних правил згідно зі Всесвітнім антидопінговим кодексом.²⁶

Антидопінгові правила Великої Британії встановлюють вимоги до спортсменів та допоміжного персоналу відповідно до змін, які були запроваджені Всесвітнім антидопінговим кодексом 2021 року. Національне законодавство Великої Британії відображає високі стандарти, встановлені Всесвітнім антидопінговим агентством.²⁷

²⁴ Idrottsrörelsens antidopingarbete – URL: [Idrottsrörelsens antidopingarbete - Riksidrottsförbundet \(rf.se\)](https://www.idrottsforbundet.se/antidoping)

²⁵ Code du sport et Code mondial antidopage – URL: [Code du sport et Code mondial antidopage - Ressources \(afld.fr\)](https://www.afld.fr/)

²⁶ NADO Italia – URL: <https://www.nadoitalia.it/it/chi-siamo.html>

²⁷ UKAD publishes new UK Anti-Doping Rules for 2021 following new World Anti-Doping Code – URL: <https://www.ukad.org.uk/news/ukad-publishes-new-uk-anti-doping-rules-2021-following-new-world-anti-doping-code>